

2013

FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ
TYRIMO TARNYBOS VEIKLA
2013 METAIS PINIGŲ
PLOVIMO IR TERORISTŲ
FINANSAVIMO
PREVENCIJOS SRITYJE

TURINYS

TARNYBOS MISIJA IR STRUKTŪRA	4
PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO PREVENCIJA	5
TARNYBOS PADALINYS, ATSAKINGAS UŽ PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJĄ	6
VEIKLA PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJOS SRITYJE	7
VEIKLOS STATISTINIAI RODIKLIAI	8
ANALITINIS DARBAS	11
TEISĖKŪRA	16
BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS	17
EGMONTO GRUPĖ	19
SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA	20
VEIKLA TARPTAUTINIŲ SANKCIJŲ ĮGYVENDINIMO SRITYJE	21
MOKYMAI	22
INVESTICINIS PROJEKTAS	22
2014 VEIKLOS PRIORITETAI	23

Šioje ataskaitoje pristatoma Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Tarnybos), kuri koordinuoja šalies institucijas, įgyvendinančias pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, pagrindinės veiklos kryptys, reikšmingesni 2013 metų veiklos rezultatai.

2013 metų pinigų plovimo prevencijos ataskaitoje pateikiami statistiniai rodikliai, stebimos tendencijos, įvardijamos esminės tipologijos, apžvelgiama *MONEYVAL* komiteto (Europos Tarybos Ekspertų komiteto dėl priemonių, nukreiptų kovai su pinigų plovimu bei teroristų finansavimu) Lietuvos Respublikos kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimo 4-ojo vertinimo ataskaita. Nemažai dėmesio kreipiama į tikslingus finansų įstaigų išpėjimus dėl tam tikrų valstybių verslo subjektų didesnės finansinių operacijų rizikos.

Nuo 1999 metų Tarnyba, tapusi Egmonto grupės nare ir įgijusi finansinės žvalgybos padalinio statusą, daug dėmesio skiria ne tik bendradarbiavimui su užsienio finansinės žvalgybos padaliniais, bet ir konstruktyviam darbui su Lietuvos kriminalinės žvalgybos subjektais, mokesčių administratoriais. Glaudus bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, renkant finansinę žvalgybos informaciją, suteikia galimybę efektyviai įgyvendinti prevencijos priemones pinigų plovimo srityje.

Tarnyba, grindžianti savo veiklą joje dirbančių pareigūnų profesiniais gebėjimais ir naujomis technologijomis, yra tvirtas Lietuvos ir užsienio institucijų partneris apsaugant tiek nacionalinę, tiek Europos Sąjungos finansų sistemą.

APIE FNTT – MISIJA/STRUKTŪRA

Tarnyba yra Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai atskaitinga valstybės teisėsaugos įstaiga, kurios paskirtis – vykdyti nusikaltimų, kitų teisės pažeidimų finansų sistemai ir su jais susijusių nusikaltimų, kitų teisės pažeidimų atskleidimą bei tyrimą. Tarnybos tikslas – tobulinant veiklos metodus mažinti finansinių nusikaltimų neigiamą poveikį valstybės finansams.

Prioritetinis Tarnybos dėmesys skiriamas nusikalstamų veikų, susijusių su pinigų plovimu, PVM grobstymu, Europos Sąjungos ir kitų užsienio valstybių finansinės paramos lėšų neteisėtu gavimu ir panaudojimu, atskleidimui, tyrimui ir prevencijai. Šios nusikalstamos veikos daro itin didelę žalą valstybės biudžetui ir formuoja neigiamą šalies įvaizdį.

Tarnybos veiklą reglamentuoja Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos įstatymas, nustatantis veiklos principus, teisinį pagrindą, uždavinius ir funkcijas, veiklos kontrolę, tarpinstitucinio bendradarbiavimo pagrindus, darbuotojų įgaliojimus, teises, pareigas, atsakomybę, finansavimą ir kitus klausimus.

Tarnybos veikla grindžiama teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, lygybės prieš įstatymus, veiklos viešumo ir konfidencialumo derinimo, asmeninės iniciatyvos ir tarnybinės drausmės derinimo principais.

Tarnybos uždaviniai:

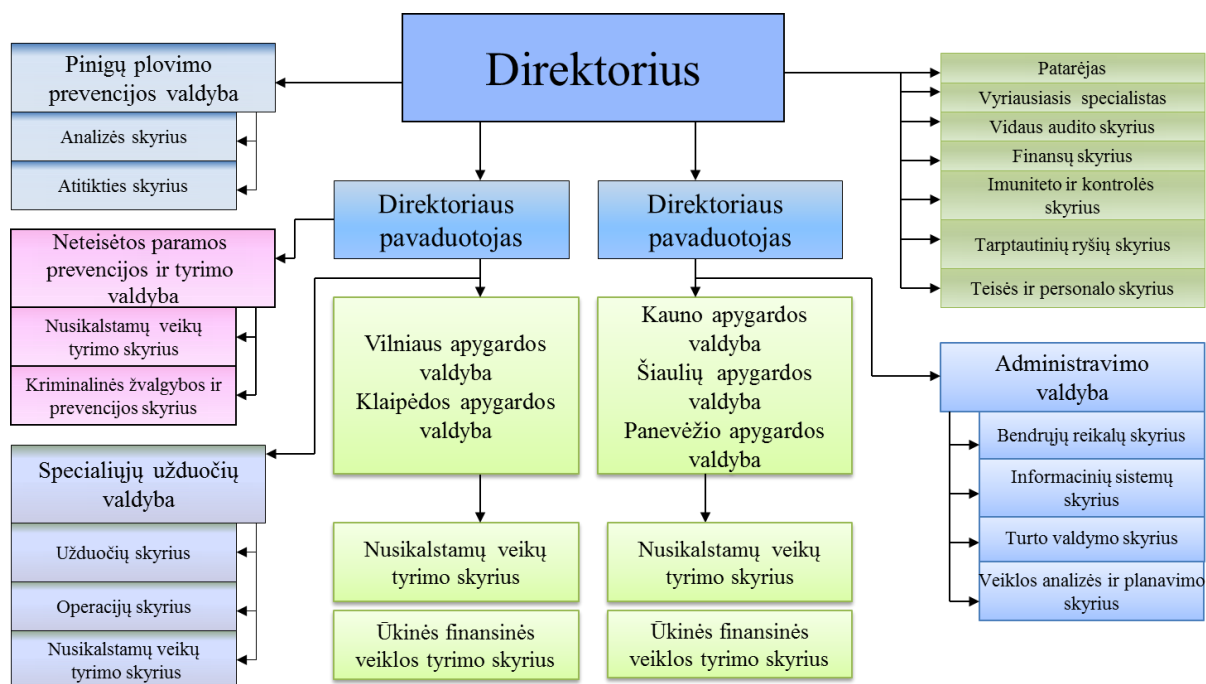
- 1) apsaugoti valstybės finansų sistemą nuo nusikalstamo poveikio;
- 2) užtikrinti nusikalstamų veikų bei kitų teisės pažeidimų, susijusių su Europos Sąjungos ir užsienio valstybių finansinės paramos lėšų gavimu ir panaudojimu, atskleidimą ir tyrimą;
- 3) atskleisti ir tirti nusikaltimus, kitus teisės pažeidimus finansų sistemai bei su jais susijusius nusikaltimus ir kitus teisės pažeidimus;
- 4) vykdyti nusikaltimų ir kitų teisės pažeidimų finansų sistemai bei su jais susijusių teisės pažeidimų prevenciją;
- 5) vykdyti kituose įstatymuose Tarnybai nustatytus kitus uždavinius.

Institucijos strateginis tikslas yra tobulinti veiklos metodus, kovojant su nusikalstamomis veikomis valstybės finansų sistemai. Šis tikslas įgyvendinamas vykdant kriminalinės žvalgybos priemones; atskleidžiant nusikalstamas veikas finansų sistemai ir atliekant jų ikiteisminį tyrimą; vykdant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, Europos Sąjungos (ES) finansinių interesų apsaugą; atliekant objektų ūkinės finansinės veiklos tyrimus; vykdant nusikalstamų veikų finansų sistemai prevenciją ir priemones, leidžiančias išieškoti nuslėptus

mokesčius, ir siekiant, kad ši veikla turėtų kuo didesnę įtaką realioms įplaukoms į valstybės biudžetą.

TARNYBOS STRUKTŪRA

VIENAS IŠ PRIORITETŲ – PINIGŲ PLOVIMO IR TERORISTŲ FINANSAVIMO PREVENCIJA

Tarnyba yra pagrindinė institucija, koordinuojanti pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje.

Tinkamas pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimas yra viena iš prioritetinių Tarnybos veiklos sričių.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymu (toliau – PPTFPĮ), Tarnyba renka ir registruoja įstatyme nurodytą informaciją apie kliento pinigines operacijas ir sandorius bei apie klientą, atliekantį šias operacijas ir sandorius, Vyriausybės nustatyta tvarka teikia teisėsaugos ir kitoms valstybės institucijoms apie tai informaciją, atlieka ikiteisminį tyrimą dėl nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimo, bendradarbiauja ir keičiasi informacija su užsienio valstybių institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis,

įgyvendinančiomis pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemonės, bei vykdo kitas Įstatyme nustatytas funkcijas.

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2013 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. 1V-949 nuo 2013 m. gruodžio 1 d. FNTT sudėtyje įsteigtas specializuotas padalinys – Pinigų plovimo prevencijos valdyba, kuriai pavesta įgyvendinti pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevencijos priemones.

TARNYBOS PADALINYS, ATSAKINGAS UŽ PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJĄ

Pinigų plovimo prevencijos valdyba, įgyvendindama pavestus uždavinius, atlieka tokias funkcijas:

- įgyvendina prevencines priemones, užkertančias kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui ir padedančias atskleisti šios srities nusikalstamas veikas bei kitus teisės pažeidimus;
- renka ir registruoja informaciją, susijusią su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių įgyvendinimu, bei teikia pasiūlymus institucijoms dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo sistemos tobulinimo;
- renka duomenis apie asmens ir su juo susijusių kitų fizinių ir juridinių asmenų turta, sandorius ir finansines operacijas, turto buvimo vietą, ieškodama turto, kuris galėjo būti įgytas nusikalstamu ar neteisėtu būdu, kad jis galėtų būti panaudotas civiliniam ieškiniui ar turto konfiskavimui užtikrinti;
- atlieka finansų įstaigų ir kitų subjektų veiklos priežiūrą, teikia jiems metodinę pagalbą ir informaciją apie galimo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo bei įtartinų ar neįprastų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijus, rengia nurodymus, kuriais siekiama užkirsti kelią pinigų plovimui ir teroristų finansavimui.

Pagal Tarnybos direktoriaus patvirtintus nuostatus Pinigų plovimo prevencijos valdyba taip pat apibendrina įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, vidaus reikalų ministro įsakymų bei kitų teisės aktų, susijusių su pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, taikymo praktiką, ruošia pasiūlymus dėl jų pakeitimo, papildymo. Pagal kompetenciją Valdyba bendradarbiauja ir keičiasi informacija tiek su užsienio valstybių finansinės žvalgybos padaliniais ar tarptautinėmis organizacijomis, tiek su Lietuvos Respublikos teisėsaugos ir kitomis institucijomis. Pažymėtina, kad Pinigų plovimo prevencijos valdybai suteikti įgaliojimai nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos srityje.

VEIKLA PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJOS SRITYJE

Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas nustato subjektus, įgaliotus vykdyti pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones:

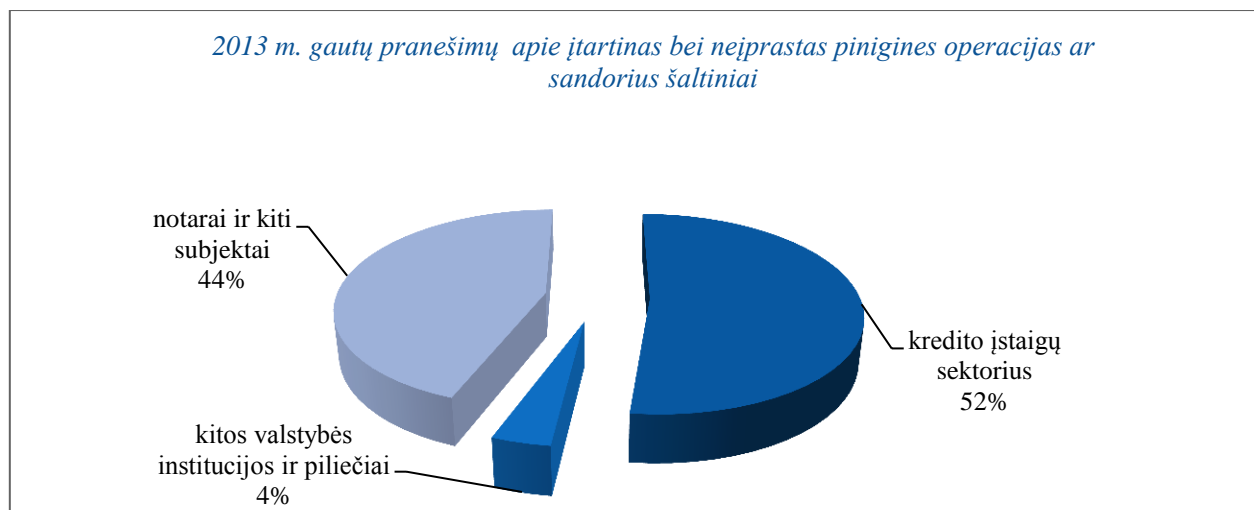
- 1) finansų įstaigos;
- 2) auditoriai;
- 3) draudimo įmonės, vykdančios gyvybės draudimo veiklą, ir draudimo brokerių įmonės, vykdančios su gyvybės draudimu susijusią draudimo tarpininkavimo veiklą;
- 4) antstoliai ar teisę atlikti antstolių veiksmus turintys asmenys;
- 5) buhalterinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančios įmonės;
- 6) notarai ir teisę atlikti notarinius veiksmus turintys asmenys, taip pat advokatai ir advokatų padėjėjai;
- 7) patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjai;
- 8) asmenys, kurie verčiasi ūkine komercine veikla, apimančia prekybą nekilnojamaisiais daiktais, brangakmeniais, tauriaisiais metalais, kilnojamosiomis kultūros vertybėmis, antikvariniais daiktais ar kitu turtu, kurio vertė viršija 15 000 eurų ar atitinkamą sumą užsienio valiuta, jeigu atsiskaitoma grynaisiais pinigais;
- 9) azartinius lošimus organizuojančios bendrovės;
- 10) pašto paslaugų teikėjai, kurie teikia vidaus ir tarptautinio pašto perlaidų paslaugas;
- 11) uždaro tipo investicinės bendrovės.

Viena iš pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių, įtvirtintų Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo įstatyme – finansų įstaigos privalo informuoti Tarnybą apie jų klientų atliekamas ar bandomas/ketinamas atlikti įtartinas pinigines operacijas. Vadovaujantis minėto įstatymo nuostatomis, komerciniai bankai ir kitos finansų įstaigos visais atvejais privalo vykdyti nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų finansų įstaigų ar kitų subjektų turimas žinias apie klientą, jo verslą ir rizikos pobūdį, prireikus – žinias apie lėšų šaltinį. Vykdydami minėtus veiksmus, komerciniai bankai nustato klientams nebūdingas, neįprastas ar įtartinas pinigines operacijas ir, kaip reikalauja įstatymas, nedelsdami informuoja Tarnybą.

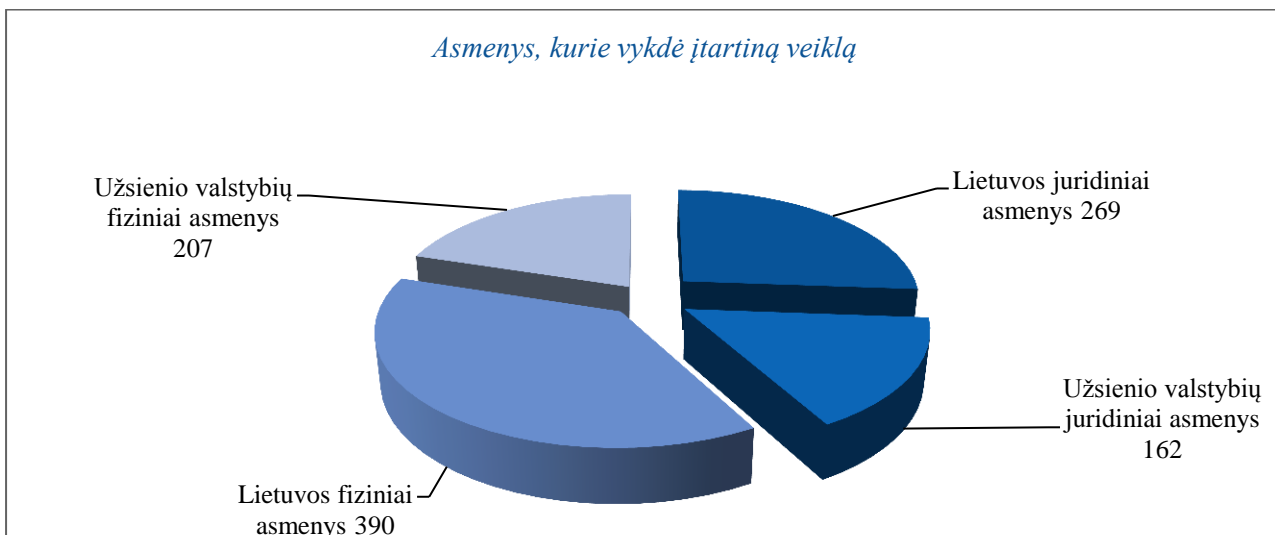
VEIKLOS STATISTINIAI RODIKLIAI

2013 m. Pinigų plovimo prevencijos valdyboje gauti 393 (2012 m. – 245) pranešimai apie įtartinas bei neįprastas pinigines operacijas ar sandorius (toliau – *suspicious transaction report, STR*). 52 % jų gauti iš kredito įstaigų sektoriaus (204 STR pranešimai). Iš kitų valstybės institucijų ir piliečių gauta 15 pranešimų, likę pranešimai gauti iš notarų ir kitų subjektų.

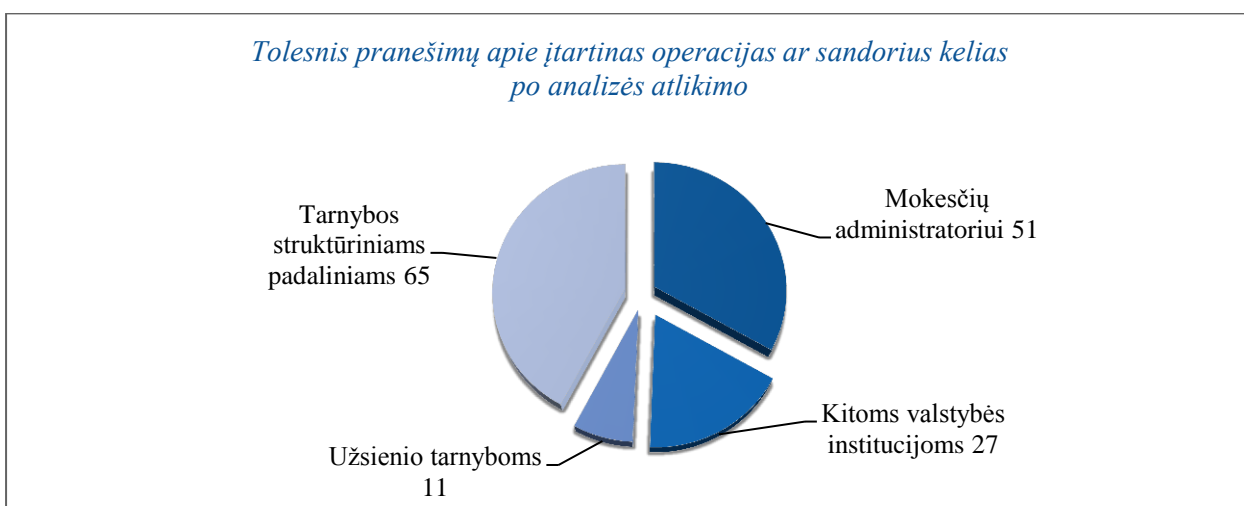
Pranešimuose dažniausiai minimi Lietuvos piliečiai bei įmonės (390 fizinių ir 269 juridiniai asmenys). Taip pat pranešimuose figūruoja 207 fiziniai ir 162 juridiniai asmenys iš užsienio. Daugiausia STR pranešimuose figūruojančių užsienio subjektų yra iš Latvijos, Kipro, Lenkijos, Didžiosios Britanijos, Estijos, Ukrainos, Baltarusijos, Rusijos ir Italijos.

Nustačiusi, kad pranešimuose figūruojančių fizinių ar juridinių asmenų finansinė veikla yra įtartina, turinti nusikalstamos veikos požymių, Valdyba informaciją siunčia ikiteisminio tyrimo Tarnybos padaliniais, kitoms valstybės institucijoms pagal jų kompetenciją, arba užsienio partneriams.

Atlikus analizę, tolesniam patikrinimui ar tyrimui buvo perduoti 154 pranešimai:

- Į Tarnybos struktūrinius padalinius – 65 pranešimai dėl įtartinos ar neįprastos finansinės veiklos.
- Į kitas valstybės institucijas tolesniam tyrimui ar patikrinimui – 78 pranešimai, iš jų mokesčių administratoriui – 51.
- Užsienio tarnyboms išsiųsta 11 pranešimų dėl įtartinos užsienio fizinių ir juridinių asmenų finansinės veiklos.

Pagrindiniai pranešimų, išsiųstų į Tarnybos apygardų valdybas, pranešimų tipai:

<i>Pranešimo tipas</i>	<i>Pranešimų sk.</i>	<i>Fizinių asmenų sk.</i>	<i>Juridinių asmenų sk.</i>	<i>Suma Lt</i>
Sukčiavimo požymiai	24	33	35	159 477 693
Piniginių lėšų gryninimas	25	28	34	26 275 927
Nekilnojamojo turto sandoriai	7	7	6	21 858 940
Paskolos	6	10	5	8 264 500
Parama	3	1	10	4 124 000

Pranešimai dėl įtartinų grynujų pinigų operacijų

Taip gautuose pranešimuose pasiskirsto grynujų ir negrynujų piniginių operacijų rodikliai.

<i>Pranešimų tipas</i>	<i>Grynujų pinigų operacijos</i>	<i>Vietiniai ir tarptautiniai mokėjimo pavedimai</i>
Suma Lt	52 930 428	9 141 784

Pinigų plovimo prevencijos skyriaus pranešimai pastebimai prisidėjo prie Tarnybos veiklos rezultatų. 2013 m. Tarnyboje pradėti tyrimai dėl šių ypač aktualių nusikaltimų:

Sukčiavimas (BK 182 str.) – 206.

Turto pasisavinimas (BK 183 str.) – 78.

Nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas (pinigų plovimas, BK 216 str.) – 20.

Neteisėtas praturtėjimas – (BK 1891 str.) – 82.

Analizės metu pagal PPTFPĮ 14 str. **sustabdyta lėšų už beveik 16 mln litų**, iš jų vėliau pritaikytas laikinasis nuosavybės teisių apribojimas BPK tvarka **daugiau nei 12 mln. Litų**.

ANALITINIS DARBAS

2013 m. stebėtos tendencijos:

Fiktyvios įmonės ir įtartinos grynųjų pinigų operacijos

Kaip ir kiekvienais metais, atliekant finansinių operacijų analizę, išaiškinta nemažai Lietuvos įmonių, kurių atstovai grynino stambias pinigų sumas iš savo sąskaitų. Nustatyta, kad tokios įmonės dažniausiai būna naujai įsteigtos arba pasikeitę savininkai, jose dirba tik vienas ar keli darbuotojai, neretai teisti, tokių įmonių veikla neaiški. Pinigus į tokių įmonių sąskaitas dažniausiai perveda įvairios LR įmonės, iš karto po pavedimo pinigai išgryninami. Pastebima, kad dauguma gryninimų atliekami naudojantis Lietuvoje veikiančiais bankomatais.

Užsienio bendrovių, registruotų lengvatinio apmokestinimo zonos, sąskaitose vykdomos tranzito ir kitokios piniginės operacijos

Visos minėtos sąskaitos, kaip reikalauja Lietuvos Respublikoje veikiančių pinigų plovimo prevencijos režimas, yra atidarytos Lietuvoje, tačiau dauguma jų, atsižvelgiant į lengvatinio apmokestinimo (angl. *offshore*) įmonės ypatumus, pirmiausia sietinos su nerezidavimo statusu. Sąskaitos valdymo centras dažniausiai būna užsienyje – teisę valdyti sąskaitą turinčiam asmeniui yra išduoti banko kodai, leidžiantys atlikti finansines operacijas nuotoliniu būdu. Minėtas sąskaitas dažnai galima pavadinti tranzitinėmis – į jas atlikti tarptautiniai mokėjimo pavedimai iš užsienio, taip pat internetu, pervedami toliau į kitą užsienio komercinį banką. Įprastai piniginės lėšos sąskaitoje neužsibūna – jau po keliolikos minučių jos pervedamos į kitą banką. Tokia pinigų judėjimo schema, kai pinigai pereina per daugelį šalių ir išskirstomi po daugelį sąskaitų, gali būti naudojama tiek mokesčių vengimo schemose, tiek legalizuojant nusikalstamu būdu įgytas lėšas.

Pažymėtina viena iš lengvatinio apmokestinimo bendrovių veiklos rūšių – paskolų teikimas. Tokių sandorių schemą galima pavaizduoti gana paprastai – neaiškios kilmės piniginės lėšos kaip paskolos yra pervedamos į Lietuvos Respublikos bankuose esančias įmonių bei fizinių asmenų sąskaitas. Gautos piniginės lėšos skaidomos dalimis, atliekant didelį skaičių pavedimų kitiems Lietuvos bei užsienio juridiniams ir fiziniams asmenims. Vėliau lėšos išgryninamos arba pervedamos į užsienį, kur atsekti tolesnį jų panaudojimo kelią tampa itin sudėtinga.

„Socialinės inžinerijos“ sukčiavimas

Šio sukčiavimo (ang. *social engineering*) būdas pasireiškia psichologiniu asmens manipuliavimu ir įtaigos naudojimu, siekiant įtikinti auką tam tikrų veiksmų atlikimu. Pasitikėdamas ir neabejodamas sukčiautojais, asmuo atskleidžia konfidencialią informaciją ar atlieka sukčiautojų prašomus veiksmus (pvz., perveda pinigines lėšas).

PPPV buvo gauti 4 tokie pranešimai, pradėti 3 ikiteisminiai tyrimai dėl pinigų plovimo (šių pranešimų analizės metu buvo sustabdyta, o vėliau apribota daugiau nei 5 mln. litų). Minėti ikiteisminiai tyrimai buvo perduoti tolesniam tyrimui į Policijos departamentą, kur veikia specialio tyrimo grupė, kurioje dalyvauja ir PPPV pareigūnas.

Pinigų perlaidų sistemų panaudojimas atsiskaitymams už neaiškios kilmės prekes ar paslaugas

Toliau gaunami pranešimai iš alternatyvių mokeėjimo sistemų apie asmenis, gaunančius ar siunčiančius lėšas per pinigų perlaidų sistemas. Atlikus analizę nustatyta, jog piniginių lėšų kilmė – dažniausiai ne ES valstybės (JAV, Rusija, Kazachstanas, Kirgizija), vėliau pinigai išgryninami tiek Lietuvos piliečių, tiek užsieniečių.

PVM karuselinis sukčiavimas

Nusikalstama veika dažniausiai bandoma išvengti įvairių mokesčių, sumažinti jų dydį. Klajokami prekių įvežimo, įsigijimo dokumentai, naudojamos lengvatinio apmokestinimo kompanijos, fiktyvių įmonių grandinė, atsiskaitoma už realiai nesuteiktas paslaugas/neparduotas prekes. Nusikaltėliams neteisėtai pakeitus prekių akcizinius kodus, išvengiama apmokestinimo, taikomas nulinis akcizo mokestis. Bendradarbiaujant su VMI, nustatytos bendrovės, kurios nevykdo realios ekonominės veiklos, o tik yra naudojamos kaip tarpininkės neteisėtai veiklai vykdyti ir sudaryti sąlygas kitiems ES PVM mokėtojams išvengti PVM prievolių, suformuoti neteisėtą PVM ataskaitą kitose ES valstybėse narėse. Tokią informaciją Pinigų plovimo prevencijos valdyba perdavė į Europolo bylos projektą MTIC.

Kredito unijų panaudojimas įtartinose finansavimo schemose

Stebimi atvejai, kai įtartinose finansinėse schemose yra panaudojamos kredito unijų paskolos. Tokios paskolos suteikiamos abejotinos reputacijos įmonėms, kurios pinigus pervedinėja

daugeliui kitų įmonių, tarp jų ir lengvatinio apmokestinimo bendrovėms. Tokiu būdu dalis pinigų išvedama į užsienį, vėliau grįžta į Lietuvą jau per kitas įmones – dalis jų būna išgryninama, kita dalis vėl paskirstoma po daugelį susijusių įmonių. Tokių paskolų suteikimo pagrindai yra abejotini, jų grąžinimas taip pat sunkiai įmanomas, todėl tikėtina, kad tokiu būdu bandoma slėpti pelną, didinti išlaidas, pasisavinti bankų suteiktas paskolas ir pan.

Analizuojant Tarnybos atliekamus tyrimus pagal PPP valdybos pranešimus nustatytos organizuotų grupių daromų nusikalstamų veikų naujos tendencijos:

- Lietuvos įmonės dažniau naudojasi užsienyje registruotomis įmonėmis, pervesdamos pinigus į fiktyvių ar lengvatinio apmokestinimo įmonių sąskaitas užsienio bankuose už tariamus sandorius. Šis mechanizmas naudojamas siekiant išvengti pelno mokesčio ar dividendų mokėjimo, taip pat išgryninami ir apskaitoje neatvaizduojami pinigai. Pastebima tendencija, kad dažnėja atvejų, kai pinigai yra gryninami Lenkijoje, į nusikalstamas veikas įtraukiant šios valstybės piliečius;

- legalizavus nusikalstamu būdu gautus pinigus, pervestus į lengvatinio apmokestinimo įmonių sąskaitas užsienio bankuose, šių įmonių vardu yra investuojama į Lietuvos ūkio šakas, perkant įmones arba jų akcijas;

- Lietuvos įmonės ūkinę finansinę veiklą vykdo neįformindamos ir į apskaitą neįtraukdamos dokumentų. Šiais atvejais, pavyzdžiui, metalus, telefonus, parduoda užsienyje, pervežimui įformindamos tik fiktyvius transportavimo dokumentus ir taip gaudamos neapskaitytus pinigus;

- į Lietuvos valstybės biudžeto lėšas kėsina užsienio valstybių piliečiai, veikdami užsienio įmonių vardu, pavyzdžiui, suklastoja dokumentus, neva pirkę prekes iš Lietuvos įmonių (telefonų atvejis), pateikia Valstybinei mokesčių inspekcijai šiuos suklastotus dokumentus ir prašo sugrąžinti PVM, nes yra permoka. Šiais atvejais prekės neva perkamos realizavimui Lietuvos rinkai, o po to neva išvežamos (eksportuojamos) į užsienį;

- PVM pasisavinimui dažniau naudojamos Lietuvos įmonės, neįtraukiant į sandorius užsienio ūkio subjektų. Pastaruoju metu dažnėja atvejų, kai įmonės siekia pasisavinti iš valstybės biudžeto PVM, o ne išvengti mokėtino PVM, t. y. imituojami sandoriai, po kurių Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos turi grąžinti PVM įmonėms.

Pastebėta, kad PVM grobstymo ir šių lėšų plovimo schemose dalyvauja keliolika, kartais net keliasdešimt fiktyviai įsteigtų įmonių. Įprastai tai puikiai organizuotos nusikalstamos struktūros su ypač geromis tiek mokesčių teisės, tiek buhalterijos žiniomis. Šie specialistai arba priklauso

nusikalstamoms organizacijoms, arba teikia joms pagalbą. Pasitaikė atvejų, kai patys specialistai nežinojo, jog yra pasitelkiami nusikalstamai veikai vykdyti.

Taip pat nustatytos grupuotės, neatitinkančios tradicinio organizuoto nusikalstamo susivienijimo modelio. Tiriant elektroninio sukčiavimo pobūdžio nusikaltimus ir neteisėtų pinigų kilmės maskavimą, buvo nustatytos jaunuolių grupės be aiškios hierarchinės struktūros, veikiančios tarpusavio pasitikėjimo (draugiškumo) pagrindu bei vykdančias nusikalstams veikas elektroninėje erdvėje – įsilaužimą bei lėšų vagystę iš bankinių sąskaitų, jų pervedimą į pažįstamų bei draugų sąskaitas bei išgryninimą.

Aktyvesniam pinigų plovimui įtakos daro ir geografinis principas. Dažniausiai tai susiję su kaimynystės principu (netolimas atstumas, galimybė susikalbėti) bei galimybe laisvai judėti per valstybės sienas. Slepiant neteisėtų lėšų kilmę, patrauklu išgabenti pinigines lėšas kertant valstybės sieną tarp dviejų Europos Sąjungos (ypač Šengeno) valstybių narių. Kadangi Lietuvos valstybės siena yra viena iš išorinių ES sienų, piniginės lėšos taip pat gabenamos kontrabanda. Grynujų pinigų kontrabanda yra vienas dažniausių pinigų plovimo schemų elementų, kuriuo siekiama nuslėpti neteisėtą piniginių lėšų šaltinį ir kilmę, kilmės valstybę. Lietuvoje nusikalstamu būdu įgytos lėšos išvežamos į užsienio valstybes ar užsienio valstybėse nusikalstamu būdu įgytos lėšos įvežamos į Lietuvą, atliekamos tolesnės finansinės operacijos, taigi nelegalių lėšų kilmės valstybę atsekti tampa ypač sunku.

Pažymėtina, kad geografinio principo aspekto analizė netenka prasmės, kai susiduriama su elektroninio pobūdžio nusikaltimais arba tapatybės vagystėmis – Lietuvos teritorijoje esančio asmens nusikaltimo auka gali tapti bet kurios valstybės, turinčios išvystytas IT technologijas, pilietis.

Taip pat nustatyta, kad Lietuvos piliečiai būna naudojami užsienio valstybių piliečių realizuojamose neteisėtų lėšų legalizavimo schemose.

Tikėtina, kad dėl dinamiškumo, tarptautinių operacijų pobūdžio bei operacijų atlikimo greičio bus aktyviau naudojami elektroniniai pinigai (*e-money*). Dėl tų pačių priežasčių populiarės atsiskaitymai alternatyviomis mokėjimo sistemomis.

Kitos iniciatyvos

Reaguojant į padažnėjusius pranešimus dėl sukčiavimo naudojant naujai įsteigtas įmones, 2013 m. mėn. Lietuvos kredito įstaigoms nusiųstas raštas, informuojantis apie naują įtartinų operacijų tendenciją – kad bankuose yra atidaromos neseniai užregistruotų Lietuvos įmonių sąskaitos, kuriose nevyksta jokių reikšmingų piniginių operacijų, atsiskaitymų, susijusių su verslo

veikla, neatliekami mokėjimo pavedimai darbuotojams ir kt. Įmonės įprastai neturi darbuotojų, o įmonių vadovai, atidarantys sąskaitas bankuose, neretai būna jauno amžiaus asmenys ar užsieniečiai.

Netrukus sąskaita iš užsienio būna kredituojama stambia pinigų suma (vienkartinis pavedimas užsienio valiuta gali viršyti 1 mln. Lt), kurią tokios įmonės tuojau pat stengiasi pervesti vėlgi į užsienį. Kiekvienu atveju įvykus tokioms piniginiams operacijoms anksčiau ar vėliau Lietuvos kredito įstaigos gauna SWIFT pranešimus iš bankų siuntėjų apie tai, kad pavedimai buvo neteisėti.

Tarnybos pradėti tyrimai rodo, kad susiduriama su sukčiavimo schemomis, kai nusikalstamos grupuotės sukčiaudamos priverčia užsienio bendroves atlikti stambių pinigų sumų pavedimus į Lietuvoje įsteigtos įmonės sąskaitas, iš kurių lėšos toliau legalizuojamos per įvairiose Europos valstybėse sukurtą fiktyvių įmonių tinklą.

Rašte prašyta atkreipti ypatingą dėmesį į stambius tarptautinio mokėjimo pavedimus, vykdomus į tokio pobūdžio sąskaitas. Įvykus minėtus požymius atitinkančioms piniginiams operacijoms, bankų prašoma reikalauti iš klientų dokumentų, pagrindžiančių tokių pavedimų pagrindą ir užtikrinančių, kad vykdomi sandoriai atitinka turimas žinias apie klientą, jo verslą, rizikos pobūdį ir kliento partnerius.

Atsižvelgdama į susiklosčiusią padėtį Kipro Respublikos finansų sektoriuje, PPPV atkreipė šalies bankų dėmesį į galimus didelės rizikos klientų, juridinių asmenų – nerezydentų siekius atsidaryti sąskaitas bei pradėti vykdyti finansines operacijas Lietuvos Respublikos kredito įstaigose.

Rašte pažymima, kad turimais duomenimis, reikšminga Kipro Respublikos bankų klientų naudos gavėjų dalis yra užsienio valstybių asmenys, kurių lėšų kilmę patikrinti yra itin sudėtinga. Stebimos tendencijos, kai Lietuvos ir užsienio verslo subjektai, siekdami investuoti neaiškios kilmės pinigines lėšas, mažinti įmonės pelną, vykdo finansines operacijas per sąskaitas, atidarytas Kipro Respublikos bankuose. Dažniausiai per šios valstybės bankus vykdomi įvairūs atsiskaitymai už realiai nesuteiktas paslaugas, deklaruojamos gautos stambios beprocentės paskolos ar investicijos, kurių kilmė yra kruopščiai slepiama.

Atsižvelgiant į ypatingą padėtį Kipro Respublikos finansų sektoriuje, buvo įvardyta galimybė, kad dalis minėtų Kipro bankų klientų naudos gavėjų (užsienio valstybių piliečių) gali siekti atsidaryti sąskaitas Lietuvos Respublikoje veikiančiose kredito įstaigose įmonių, įsteigtų

valstybėse arba zonose su lengvatiniu mokesčiu režimu, vardu ir bandyti pervesti stambias neaiškios kilmės piniginių lėšų sumas.

Bankai paprašyti atkreipti ypatingą dėmesį į nurodytų klientų bandymus užmegzti dalykinius santykius su mūsų šalies finansų sektoriumi bei perkelti neaiškios kilmės pinigines lėšas į Lietuvos Respubliką. Rekomenduota minėtų klientų vardu atidarant sąskaitas ne tik reikalauti duomenų, kurie nustatytų tikrąjį naudos gavėją bei jo planuojamą veiklą, bet ir tikrinti pateiktą informaciją ypač atidžiai, pasinaudojant nepriklausomais bei patikimais šaltiniais, reikalauti iš klientų pirminių ir originalių dokumentų, užtikrinančių, kad vykdomi sandoriai atitinka turimas žinias apie klientą, jo verslą, rizikos pobūdį ir kliento partnerius.

TEISĖKŪRA

2013 m. gruodžio 30 d. Lietuvos Respublikos Seimui pateiktas FNTT parengtas ir su visomis suinteresuotomis institucijomis suderintas Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 2, 5, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Įstatymo papildymo 14¹ straipsniu įstatymo projektas.

Įstatymo projektas parengtas siekiant įgyvendinti Europos Tarybos Ekspertų komiteto dėl priemonių, nukreiptų kovai su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu (toliau – MONEYVAL komitetas), rekomendacijas. Šis komitetas kontroliuoja, kaip Lietuva įgyvendina Finansinių veikslių darbo grupės kovai su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu (toliau – FATF), sudarytos 1989 m. Didžiojo septyneto sprendimu, tarptautinius reikalavimus kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu srityje. FATF yra globali kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimo standartų leidėja. Už FATF reikalavimų nevykdymą Europos Taryba taiko poveikio priemones, veikiančias valstybės tarptautinį įvaizdį, reputaciją bei investicinę aplinką.

Lietuvoje 3 vertinimo vizito metu MONEYVAL komiteto ekspertai lankėsi 2012 m. Vizito metu buvo tikrinama, kaip Lietuva įgyvendina FATF rekomendacijas, ir nustatyti trūkumus, kuriuos ir norima pašalinti priėmus šį įstatymo projektą.

Įstatymo projekto tikslas – įgyvendinti MONEYVAL komiteto rekomendacijas ir FATF rekomendacijas kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu srityje.

Įstatymo projekto esmė – Įstatymo projekte įgyvendinamos MONEYVAL komiteto ekspertų ir FATF rekomendacijos:

- „įtartinų piniginių operacijų ar sandorių“ sąvoka, „teroristų finansavimo“ sąvoka pakeičiamos taip, kad atitiktų FATF reikalavimus; atsisakoma „neįprastų piniginių operacijų ar sandorių“ sąvokos;

- „politikoje dalyvaujančių fizinių asmenų“ ir „svarbių viešųjų pareigū“ sąvokos koreguojamos taip, kad atitiktų FATF reikalavimus, kartu keičiamame Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme (toliau – Įstatymas) įtvirtinant, kad sustiprintas kliento tapatybės nustatymas yra visais atvejais taikomas politikoje dalyvaujantiems fiziniams asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar trečiojoje valstybėje, o kitiems politikoje dalyvaujantiems fiziniams asmenims finansų įstaigos ir kiti subjektai gali nuspręsti sustiprinto kliento tapatybės nustatymo priemonių netaikyti, jei nėra Įstatyme nustatytų pagrindų;

- pratęsiamas įtartinų piniginių operacijų ar sandorių sustabdymo terminas nuo 5 iki 10 darbo dienų;

- Įstatymo 18 straipsnyje apibrėžus „grynųjų pinigų“ sąvoką, šiame straipsnyje esantis reikalavimas deklaruoti grynuosius pinigus apims pareigą deklaruoti ir kitas mokėjimo priemones, tokias kaip kelionės čekiai ir pan.;

- siekiant atitikti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/60/EB dėl finansų sistemos apsaugos nuo jos panaudojimo pinigų plovimui ir teroristų finansavimui 7 str. b punktą, reikalaujantį, kad kliento tapatybė turi būti nustatoma atliekant pinigines operacijas ar sandorius, kai suma yra lygi 15 000 eurų ar daugiau, yra keičiami Įstatymo 9 ir 17 straipsniai;

- įstatyme daromi techniniai pakeitimai.

Priėmus įstatymą, bus panaikinti Europos Tarybos MONEYVAL ekspertų nustatyti trūkumai ir efektyviau taikomos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės, atsiradusios prielaidos efektyvesniam šių nusikaltimų užkardymui. Įstatymo įgyvendinimas sudarys sąlygas efektyvesnei finansų sektoriaus (jo vientisumo, stabilumo ir pasitikėjimo juo) apsaugai nuo pinigų plovimo, veiksmingesnei visuomenės apsaugai nuo terorizmo.

BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS, RENKANT FINANSINĘ ŽVALGYBOS INFORMACIJĄ

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Tarnyba, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas, Lietuvos bankas, Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Kultūros paveldo departamentas prie Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos, Lošimų priežiūros tarnyba prie Finansų ministerijos, Notarų rūmai, Auditorių rūmai, Lietuvos

antstolių rūmai, Lietuvos prabavimo rūmai ir Lietuvos advokatūra yra institucijos, kurios pagal kompetenciją atsakingos už Lietuvoje vykdomą pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo prevenciją.

Šiuo metu veiklą vykdo Ministro Pirmininko 2013-05-02 potvarkiu Nr. 154 sudaryta darbo grupė pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos veiklai koordinuoti.

Darbo grupei, kuriai vadovauja vidaus reikalų viceministras, yra pavesta koordinuoti valstybės institucijų, finansų įstaigų ir kitų subjektų bendradarbiavimą įgyvendinant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones, teikti už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją atsakingoms institucijoms pasiūlymus dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos sistemos tobulinimo, apibendrinti nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimo būdus, rengti ir teikti pasiūlymus dėl pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonių, dėl atitinkamų teisės aktų tobulinimo suinteresuotoms valstybės institucijoms, finansų įstaigoms bei kitiems subjektams. Darbo grupės posėdžių metu svarstomi einamieji klausimai, koordinuojama institucijų veikla šalies bei tarptautiniu mastu, aptariamose aktualios problemos tarptautinių sankcijų įgyvendinimo srityje.

2013 metais Darbo grupė diskutavo bei pritarė Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 2, 5, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 17, 18, 19, 20 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Įstatymo papildymo 14¹ straipsniu įstatymo projektui, svarstė pasiūlymus dėl grynujų pinigų apyvartos ribojimo, tarptautinių dokumentų ratifikavimo klausimus.

Įgyvendindamos susitarimą, Šalys įsteigė **Kriminalinės informacijos analizės centrą (KIAC)**¹ – nuolatos veikiančią tarpinstitucinę Šalių darbo grupę, kurios paskirtis – plėtoti bendradarbiavimą būtent analizuojant Šalių surinktą informaciją, susijusią su įvairiomis nusikalstamomis veikomis ir su socialinėmis, teisinėmis, ekonominėmis ir kitomis nusikaltimų bei pažeidimų priežastimis ir jas lemiančiais veiksniais. Remdamasis informacijos analize, KIAC gali teikti rekomendacijas dėl Šalių arba jų įstaigų operatyvinės ir ikiteisminio tyrimo veiklos prioritetinių tendencijų.

Tarnybos direktoriaus ir Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko sprendimu buvo įsteigtas **Rizikos analizės centras (RAC)**². Šalių vadovų įsakymais buvo paskirti Tarnybos ir Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai, pagal savo kompetenciją atliekantys informacijos analizę, mokesčių administravimą, pažeidimų tyrimą, vykduojantys operatyvinę veiklą ir ikiteisminį

¹ 2007 m. vasario 21 d. įsakymas Nr. 1B-135/4-142/5-V-118 dėl Kriminalinės informacijos analizės centro reglamento patvirtinimo ir centro veiklą koordinuojančios institucijos paskyrimo. 2010 m. rugpjūčio 30 d. šis įsakymas buvo iš dalies pakeistas.

² 2010 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. V-161/V-392 dėl Rizikos analizės centro įsteigimo.

tyrimą. Pasitelkdamos Šalių paskirtus pareigūnus, RAC Šalys gali viena iš kitos gauti informaciją, reikalingą Centro užduotims vykdyti ir funkcijoms atlikti. Pagrindiniai RAC tikslai:

- analizuoti turimą informaciją apie mokesčių srities pažeidimus ir nusikalstamas veikas finansų sistemai bei ja keistis siekiant nustatyti valstybės finansų sistemai ir mokesčių surinkimui kylančias grėsmes;
- organizuoti ir įgyvendinti tikslines priemones užkardant, atskleidžiant ir tiriant mokesčių įstatymų pažeidimus arba nusikaltimus, priskiriamus Šalių kompetencijai.

RAC įgyvendina savo tikslus stebėdamas ir analizuodamas įvairių ekonominės veiklos sričių padėtį, siekdamas nustatyti pokyčius, tendencijas ir juos sukeliančias priežastis, kiek tai susiję su galimais mokesčių įstatymų pažeidimais arba nusikaltimais finansų sistemai. Nustatęs mokesčių slėpimo atvejus arba asmenis, kurių veikla turi nusikalstamos veiklos požymių, RAC informuoja tą Šalį, kurios kompetencijai priskirtas atitinkamas tyrimas; teikia pasiūlymus atitinkamai Šaliai / Šalims dėl prioritetinių veiklos kryptių; vertina ir apibendrina Centro veiklos rezultatus; pagal kompetenciją atlieka tolesnį tyrimą, atsižvelgdamas į nustatytus faktus, ir teikia pasiūlymus dėl Šalių duomenų bazių naudojimo gerinimo.

Remiantis vertinimo metu gauta informacija, Tarnyba pradeda finansų tyrimus, kai iš mokesčių institucijų gauna pranešimus apie pažeidimus. Be to, dažnai pasitaiko, kad atliekant tyrimus narkotikų ar prekybos žmonėmis srityje abi institucijos gauna informacijos, kuria remiantis galima teigti, kad įtariamasis turi turto. Tokiais atvejais nusikalstamos veikos tyrimas atliekamas tuo pačiu metu, kaip ir finansų tyrimas.

EGMONTO GRUPĖ

Šalia kitų teisėsaugos dažnai naudojamų tarptautinio bendradarbiavimo mechanizmų (Interpolas, Europolas ir t. t.) verta išskirti Egmonto grupę, kuriai priklausančios įstaigos, įskaitant Tarnybą, turi tarptautinėje erdvėje žinomo finansinės žvalgybos padalinio (toliau – FŽP) statusą.

FŽP statusas kyla iš privalomų tarptautinių reikalavimų kiekvienoje valstybėje, atitinkančioje pasaulinius pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos standartus, įkurti nacionalinę centrinę instituciją, kuri kaupia pranešimus apie įtartinas pinigines operacijas iš bankų ir kitų subjektų, analizuoja juos, o surinktą informaciją apie galimą pinigų plovimą ir teroristų finansavimą perduoda tolesniam tyrimui. Institucija gali būti arba nepriklausoma tarnyba, arba tarnyba prie vienos iš valstybės institucijų. FŽP turi turėti prieigą prie teisėsaugos informacijos, bet nebūtinai privalo būti teisėsaugos institucija, kaip tai yra Lietuvoje. FŽP dažnai būna institucijos prie Finansų ministerijų ar centrinių bankų. Šiuo metu Egmonto grupėje (FŽP žvalgybinis keitimosi

informacija tinklas) yra daugiau nei 130 narių iš viso pasaulio (po vieną tarnybą iš vienos valstybės ar jurisdikcijos).

2013 m. iš užsienio finansinės žvalgybos padalinių bei kitų užsienio tarnybų gauti 194 paklausimai, išsiųsti 297 paklausimai. Taip pat į užsienio FŽP po atliktos analizės išsiųsta 11 pranešimų apie įtartinas pinigines operacijas, iš užsienio gauti 9 tokie pranešimai.

SUBJEKTŲ PRIEŽIŪRA

Vykdydama pinigų plovimo prevencijos priemonių įgyvendinimo priežiūrą, 2013 m. PPPV atliko 20 subjektų patikrinimus (kartu su Lietuvos banku atlikti SEB ir Citadelės bankų patikrinimai, tikrintos buhalterinės apskaitos įmonės (9), įmonių steigėjai (7), greitųjų kredito bendrovė ir įmonė prekiaujanti turtu, kai atsiskaitoma grynaisiais pinigais). Pažeidimai nustatyti 17 įmonių, kurių 17 darbuotojų surašyti ATP protokolai pagal ATPK 172 (14) str.

Bendra paskirtų baudų suma – 29 700 Lt. Teismo sprendimo laukiama 10 bylų.

2013 m. susiklostė sėkminga teismų praktika dėl teisės aktų nuostatų, susijusių su kliento tapatybės nustatymu, traktavimo. Kauno miesto apygardos teismas 2014 m. sausio 9 d. nutartimi atmetė UAB „4finance“, plačiai žinomo prekės ženklo „Sms credit“ naudotojo, apeliacinį skundą dėl Kauno miesto apylinkės teismo lapkričio 15 dienos sprendimo už pinigų plovimo ir teroristų finansavimo priemonių įgyvendinimo pažeidimus dėl netinkamo kliento tapatybės nustatymo UAB „4finance“ direktoriui skirti 8 tūkstančiai litų baudos.

Teismas nustatė, kad žemesnės instancijos teismas išsamiai ir visapusiškai ištyrė visas bylos aplinkybes, įvertino įrodymus ir priėmė pagrįstą ir teisingą sprendimą.

Procesas prasidėjo dėl to, kad atlikus patikrinimą UAB „4finance“, buvo nustatyta, kad klientų, su kuriais paskolos sutartys buvo sudarytos internetu, t. y. kai klientas fiziškai nedalyvauja nustatant jo tapatybę, bylose nėra klientų asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų kopijų.

UAB „4finance“ nuomone, būsimam paskolos gavėjui pervedus 1 centą iš jo sąskaitos banke į įmonės sąskaitą, paskolos gavėjas yra visiškai identifikuojamas, t. y. nustatoma jo tapatybė. Tačiau teismas patvirtino FNTT argumentus, kad pagal dabartinį teisinį reglamentavimą informacijos apie klientą, gaunamos kartu su kliento 1 cento pavedimu iš asmens sąskaitos banke, neužtenka, kad būtų gauta visa kliento tapatybei nustatyti reikalaujamų duomenų apimtis.

Pagal galiojančius teisės aktus reikiama kliento tapatybės duomenų apimtį garantuoja duomenys apie klientą, gauti iš asmens tapatybės dokumento arba notariškai patvirtintos jo kopijos,

o finansų įstaiga visada privalo turėti tapatybei nustatyti pateikto kliento dokumento originalo kopiją, patvirtintą darbuotojo parašu ir antspaudu.

VEIKLA TARPTAUTINIŲ SANKCIJŲ ĮGYVENDINIMO SRITYJE

Tarptautinės sankcijos – tai nekarinio poveikio priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti tarptautinę taiką ir saugumą bei pagarbą žmogaus teisėms. Tarptautinių sankcijų – teisėto tarptautinės politikos instrumento – galimybė įtvirtinta Jungtinių Tautų Chartijoje. Jungtinių Tautų, Europos Sąjungos bei kitų tarptautinių organizacijų nustatytos sankcijos taikomos valstybėms, fiziniams ir juridiniams asmenims bei kitiems subjektams, kurie savo veiksmais, sprendimais ar vykdoma politika pažeidinėja žmogaus teises, prisideda prie etninių, teritorinių ir religinių konfliktų, remia terorizmą ar koku nors kitu būdu laužo svarbiausias tarptautinės bendruomenės pripažįstamas normas bei principus.

Sankcijų, dar vadinamų ribojančiomis priemonėmis, tikslas – pakeisti atitinkamos šalies (ar jos dalies) vyriausybės, subjektų ar asmenų vykdomą politiką ar sustabdyti konkrečius veiksmus. Tarptautinių sankcijų taikymas grindžiamas ne ekonominiais interesais, bet tarptautinės teisės, demokratijos bei pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms principais. Sankcijos gali apimti visišką arba dalinį ekonominių santykių nutraukimą, ryšių priemonių ir diplomatinių santykių apribojimą bei kitokio pobūdžio priemones. Sankcijų taikymas privalo būti pagrįstas proporcingumo principu ir būti tiesiogiai nukreiptas į subjektus, atsakingus už vykdomą politiką, ar konkrečius veiksmus, į kuriuos atsakydama tarptautinė bendrija buvo priversta panaudoti sankcijų instrumentą.

Tarptautinės sankcijos – vienas iš instrumentų, kuriuo tarptautinė bendruomenė ar atskiros valstybės, siekdamos tarptautinio ir regioninio saugumo stiprinimo, įgyvendina strateginių prekių kontrolę ir vykdo kovą prieš tarptautinį terorizmą.

Finansinės sankcijos – subjektų, dėl kurių įgyvendinamos tarptautinės sankcijos, teisių valdyti pinigus, vertybinius popierius, daiktus, kitą turtą ir turtines teises, juos naudoti ir jais disponuoti apribojimai; mokėjimų apribojimai subjektams, dėl kurių įgyvendinamos tarptautinės sankcijos; kiti finansinės veiklos apribojimai.

Šių sankcijų įgyvendinimo viena iš priežiūros institucijų yra Tarnyba, kuri vykdo tris pagrindines funkcijas:

1) kontroliuoja, taip pat reguliariai tikrina ir renka duomenis apie finansinių sankcijų įgyvendinimą iš finansų įstaigų ir kitų subjektų;

2) gavusi Užsienio reikalų ministerijos sutikimą, įgyvendina išimtis dėl finansinių sankcijų taikymo (subjektai, dėl kurių yra įgyvendinamos tarptautinės sankcijos, arba Lietuvos Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys, siekiantys pasinaudoti išimtimis, gali kreiptis į Tarnybą);

3) yra koordinuojanti institucija, suteikiant leidimą atlikti tarptautinius mokėjimo pavedimus su Irano fiziniiais ir juridiniais asmenimis.

MOKYMAI

2013 m., kaip ir kiekvienais metais, PPPV darbuotojai pagal kuruojamas sritis kreipėsi į finansų įstaigas bei kitus subjektus dėl pageidavimų mokymams.

Buvo surengti 7 mokymai kredito įstaigų darbuotojams, taip pat mokymai auditoriams, vestas seminaras Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacijai bei vienai mokėjimo įstaigai, apmokyta apie 250 žmonių.

PPPV pareigūnai taip pat skaitė paskaitą būsimiems Tarnybos darbuotojams.

INVESTICINIS PROJEKTAS

2013 metais Tarnyba vykdė projektas „Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos veiklos valdymo tobulinimas“ (toliau – projektas), kurio tikslas – *tobulinti Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos dokumentų ir informacijos valdymą, siekiant efektyvesnio vidaus administravimo ir veiklos valdymo, o uždavinys – modernizuoti (automatizuoti) dokumentų (pranešimų) priėmimo, apdorojimo ir perdavimo procesus*. Projektas tiesiogiai atitinka Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ tikslą – stiprinti administracinius gebėjimus ir didinti viešojo administravimo efektyvumą, ir šio prioriteto 2 uždavinį – gerinti veiklos valdymą, geriau įgyvendinti Europos Sąjungos politiką, tobulinti viešojo administravimo struktūrą.

Projekto įgyvendinimo metu numatoma modernizuoti (automatizuoti) dokumentų (pranešimų), gaunamų įgyvendinant PPTFPI nuostatas (toliau – dokumentai (pranešimai), priėmimo, apdorojimo ir perdavimo procesus:

1) sukurti ir įdiegti sąsajas tarp PPPIS ir dokumentų (pranešimų) teikėjų informacinių sistemų;

2) sukurti ir įdiegti sąsajas tarp PPPIS ir dokumentų (pranešimų) gavėjų informacinių sistemų;

3) sukurti dokumentų (pranešimų) duomenų analizės ir vertinimo kriterijų ir jų taikymo metodiką;

4) sukurti ir įdiegti dokumentų (pranešimų) valdymo ir duomenų apdorojimo sistemą.

Taip pat planuojama apmokyti 20 Tarnybos darbuotojų naudoti minėtą modernizuotą sistemą.

Šiuo metu projektą įgyvendina 3 įmonės (projektą administruojanti, sukūrusi dokumentų (pranešimų) duomenų analizės ir vertinimo kriterijų ir jų taikymo metodiką ir prižiūrinti diegimo procesą bei patį diegimą atliekanti įmonės), taip pat 2 PPPV pareigūnai, veikia projekto priežiūros komitetas, projektui vadovauja PPPV viršininkas.

2014 M. VEIKLOS PRIORITETAI PINIGŲ PLOVIMO PREVENCIJOS SRITYJE

Analitinė veikla bus nukreipta šiomis kryptimis

- ✓ fiktyvių Lietuvos ir kitų šalių įmonių neteisėtos veiklos aiškinimas;
- ✓ tarptautinio sukčiavimo atvejų analizė;
- ✓ užsienio fizinių asmenų bei lengvatinio apmokestinimo kompanijų, turinčių sąskaitas Lietuvos kredito įstaigose, neįprastos veiklos bei ryšių su Lietuvos ūkio subjektais analizė;
- ✓ tranzitinių srautų per Lietuvoje veikiančius bankus analizė;
- ✓ alternatyvių mokėjimų sistemų piniginių srautų analizė (angl. *Money Mules*);
- ✓ el. pinigų tarpininkų veiklos analizė;
- ✓ nekilnojamojo turto sandorių analizė.

Kita veikla

- ✓ toliau tobulinti teisinę bazę;
- ✓ pradėti nacionalinį rizikos vertinimą;
- ✓ kelti pareigūnų kvalifikaciją;
- ✓ toliau modernizuoti informacinę sistemą bei vystyti investicinius projektus;
- ✓ vykdyti subjektų priežiūros priemones;
- ✓ gerinti bendradarbiavimą valstybės ir kitomis institucijomis;
- ✓ vykdyti subjektų mokymus, teikti metodinę pagalbą.